

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Sociolingvistika	Filologija, H004	Filologijos	Lituanistinių studijų katedra
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
	8		

Dalyko anotacija

Analizuojamos svarbiausios kalbos ir visuomenės santykių, kalbos atmainų pasirinkimo ir vartojimo problemos. Supažindinama su sociolingvistikos mokslo ištakomis, šaltiniais, sociolingvistikos raida, svarbiausiais tyrėjais ir naujausiais tyrinėjimais Lietuvoje bei užsienyje. Kurso tematika: Sociolingvistikos mokslo objektas, analizuojamos problemos ir tyrimo metodai. Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai. Kalba visuomenėje. Kalbinės atmainos. Kalba ir tarmė. Tautinė, bendrinė/standartinė, valstybinė kalba. Vernakulas, jo ypatumai. Regioniniai ir socialiniai variantai. Daugiakalbės kalbinės bendruomenės, kalbos kodo pasirinkimas. Dvikalbystė ir daugiakalbytė. Diglosija. Kalbų kontaktai. Kodų kaita, kodų maišymas, tarpkalbystė (*translanguaging*). Kalbos išlaikymas ir pakeitimas. Stilius ir registras. Akomodacijos teorija, konvergencija ir divergencija. Kalbos pastovumas ir pokyčiai. Socialinis kontekstas, jo veiksniai, reikšmė kalbos įvairavimui. Socialinės dimensijos ir kalbinis kodas: socialinė distancija, socialinis statusas, interakcijos formalumas ir neformalumas, interakcijos tikslas. Interakcijos dalyviai, kalbėjimo tematika ir kalbos pasirinkimas. Kalbos funkcijos. Kalbos nykimas ir kalbos mirtis. Kalbos atgaivinimas. Kalbos gimimas: pidžinizacijos ir kreolizacijos procesai, pidžinų ir kreolinių kalbų ypatumai. Lingua franca. Etninės grupės ir socialiniai tinklai. Etnolingvistinis gyvybingumas. Kalba ir tapatybė. Kalba ir lytis (mandagumas, pasitikėjimas, įsiterpimai, pertraukimas ir kt.), moterų ir vyrų kalbos ypatybės. Kalba ir amžius. Skirtingų kartų lingvistinis repertuaras. Diskurso modeliai ir kultūra. Tarpkultūrinė komunikacija, (ne)mandagumas. Kalbinės nuostatos, atvirasis ir paslėptasis kalbos prestižas. Kalbos ideologija. Kalbų politika ir kalbų planavimas. Savaiminė kalbos raida, kalbos reguliavimas, puoselėjimas, ugdymas, šiuolaikinimas. Kalbos statuso ir korpuso planavimas. Kalbų planavimas ir kalbininkų vaidmuo. Sociolingvistika ir švietimas. Lietuvos sociolingvistinė situacija. Europos Sąjungos ir Lietuvos kalbų politika. Kalba, urbanizacija ir globalizacija. Kalba ir migracija. Lietuvių diaspora, kalba ir tapatybė.

Pagrindinė literatūra

- Bell A., *The Guidebook to Sociolinguistics*, West Sussex: Wiley Blackwell, 2014.
- Chambers J.K., *Sociolinguistic Theory. Linguistic Variation and its Social Significance*, Oxford: Blackwell Publishers, 2003.
- Hogan-Brun G., Ozolins U., Ramonienė M., Rannut M., *Language Policies and Practices in the Baltic States*, Tallinn: Tallinn University Press, 2009.
- Holmes, J., *An Introduction to sociolinguistics*, Essex: Longman, 2001
- Karaliūnas, S., *Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008.
- Llamas, C. et al. (eds), *The Routledge Companion to Sociolinguistics*, London and New York: Routledge, 2007
- Mesthrie, R. (ed.) *Cambridge Handbook of Sociolinguistics*, Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- Wodak, R., Johnstone, B., Kerswill, P. (eds), *The Sage Handbook of Sociolinguistics*, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: Sage, 2011

Papildoma literatūra

- Crystal, D., *Kalbos mirtis*, Vilnius: Tyto alba, 2005.
- Kardelis, K., *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*, Kaunas: Judex. 2002.
- Ramonienė, M., and Extra, G. *Multilingualism in Lithuanian Cities. Languages at home and school in Vilnius, Kaunas and Klaipėda*. Vilnius/Tilburg, Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, (2011).
- Ramonienė M. (moksl. red.), *Emigrantai: Kalba ir tapatybė II*, Vilnius: VU leidykla, 2019.
- Ramonienė M. (moksl. red.), *Emigrantai: Kalba ir tapatybė*, Vilnius: VU leidykla, 2015.
- Ramonienė, M. (moksl. red.), *Miestai ir kalbos II*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013.
- Ramonienė, M. (moksl. red.), *Miestai ir kalbos*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010.
- Swann, J. et al., *A Dictionary of Sociolinguistics*, Tuscaloosa: The University of Alabama Press, 2004.
- Vaicekuskienė, L. (sud.). *Lietuvių kalbos idealai: kaip keitėsi geriausios kalbos idėja*. Vilnius: Naujasis Židinys-Aidai, 2017.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Meilutė Ramonienė	Dr.	<p>Ramonienė, M., Ramonaitė, J.T. (2021) Language attitudes, practices and identity in the new Lithuanian diaspora. <i>Russian Journal of Linguistics</i>, Vol. 25 No.4 1024-1046.</p> <p>Miežytė, Ž., Ramonienė, M. (2021) Different Siblings' Linguistic Behavior. The case of Lithuanian Heritage Language Speakers. In Verschik, A. (ed.) <i>Multilingual Practices in the Baltic Countries</i>, Tallinn: TLU Press, 283-324.</p> <p>Ramonienė, M. (2020) New Trends of Multilingualism in the Lithuanian Urban Space: Private Sphere. In Kessler S. and M Pantermöller (eds.) <i>The Social Status of Languages in Finland and Lithuania. A Plurimethodological Empirical Survey on Language Climate Change</i>, Berlin: Peter Lang, 229–258.</p> <p>Ramonienė, M. (2019) Family and the maintenance of the heritage language: the case of Lithuanian diaspora. In Haque, S. et F. Le Lièvre (eds.) <i>Politique Linguistique familiale /Family language policy. Enjeux dynamiques de la transmission linguistique dans un contexte migratoire. Dynamics in language transmission under a migratory context</i>. Munich: LINCOM, 135-158.</p> <p>Ramonienė M., (2019) Regional dialects in the Lithuanian urban space: skills, practices and attitudes, In Lazdiņa S. and H. F. Marten M. (eds), <i>Multilingualism in the Baltic States: Societal Discourses and Contact Phenomena</i>, London: Palgrave Macmillan, 123-152.</p> <p>Ramonienė, M. (2019). Migracija, kalba</p>

	<p>tapatybė. In Ramonienė M. (moksl. red.), <i>Emigrantai: Kalba ir tapatybė II</i>, Vilnius: VU leidykla, 11-21.</p> <p>Ramonienė, M. (2019). Lietuvių ir lietuvių kalba Argentinoje. In Ramonienė M. (moksl. red.), <i>Emigrantai: Kalba ir tapatybė II</i>, Vilnius: VU leidykla, 87-108.</p> <p>Ramonienė, M. (2019). Ką atskleidžia keturi lietuvių diasporos atvejai? In Ramonienė M. (moksl. red.), <i>Emigrantai: Kalba ir tapatybė II</i>, Vilnius: VU leidykla, 245-249.</p>

Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė